

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 18 hallituksen esityksen johdosta laiksi ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 4 ja 32 c §:n muuttamisesta

Eduskunta on 8 päivänä joulukuuta 1992 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 332.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina hallitusneuvos Matti Rajakylä opetusministeriöstä, hallintojohtaja Kari Pitkänen opetushallituksesta, osastopäällikkö Pekka Nieminen Vaasan lääninhallituksesta, rehtori Eero Viitanen Pirkanmaan ammattioppilaitoksesta, aikuiskoulutusasiain päällikkö Marja-Liisa Sirola Suomen Kaupunkiliitosta, ammatillisen koulutuksen päällikkö Antti Virtanen Suomen Kunnallisiitosta, jaostopäällikkö Margareta Nygård Finlands svenska kommunförbundista sekä apulaisosastopäällikkö Pentti Aho Opettajien Ammattijärjestö OAJ:stä.

Hallituksen esitys. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ammatillisista oppilaitoksista annettua lakia. Ammatillisen oppilaitoksen ylläpitämisluvan peruuttamisen edellytyksiä laajennettaisiin nykyisestään. Koulutussopimuksen perusteella työnantajalle maksettavasta koulutuskorvauksesta päättäisi valtioneuvoston asemesta opetusministeriö oppisopimuskoulutusta vastaavasti.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1993 alusta.

Valiokunnan kannanotot. Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1992

tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavien huomautuksin.

Valiokunta viittaa valtion vuoden 1993 talousarvioehdotuksesta antamaansa lausuntoon (SiVL 5) ja korostaa, että kouluverkkoa voidaan kehittää myös siten, että muodostetaan oppilaitoksia, joilla voi olla useampia yksiköitä etäälläkin toisistaan ja nämä yksiköt voivat erikoistua eri ammatillisen koulutuksen aloille. Oppilaitoksen koko ei saa olla ainoa kriteeri laadukkuuteen pyrittäessä. Myös pienten oppilaitosten olemassaolo on hyväksyttävä silloin, kun se koulutustarjonnan ja alueellisen koulutustarpeen vuoksi on perusteltua. Oppilaitoskohtaisen kustannusvertailun ohella on otettava huomioon alueelliset ja kielelliset olosuhteet. Valiokunta pitää tärkeänä, että ammatillisen koulutuksen alueellinen saavutettavuus turvataan.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että oppilaitosverkoston kehittämistä koskevat toimenpiteet tulee tehdä yhteistyössä kuntien ja oppilaitosten kanssa ja että lakiehdotuksen tarkoittamassa lausuntomenettelyssä otetaan huomioon ylläpitäjän esittämät näkökannat.

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Jouppila, varapuheenjohtaja Astala, jäsenet Ala-Harja, Aula, Gustafsson, Hacklin, Lehtinen, Lindqvist,

M. Pietikäinen, Pykäläinen, Rätty, Suhola, Toivonen, Tykkyläinen ja Virrankoski sekä varajäsenet Lahikainen ja O. Ojala.

Vastalause

Esityksen mukaan annetaan valtioneuvostolle oikeus lakkauttaa ammatillisia oppilaitoksia kokonaan tai osittain pelkästään muitten oppilaitoksen ylläpitämiseen liittyvien syiden perusteella eikä perusteeksi enää tarvita koulutustarpeen pysyviä muutoksia. Ammatillisia oppilaitoksia koskevan lain kokonaisuudistus on tekeillä eikä sen vuoksi ole perusteltua tehdä esityksen mukaisia yksittäisiä pykälämuutoksia juuri ennen kokonaisuudistusta. Hallituksen esitys antaa valtioneuvostolle laajan valtuuden lakkauttaa kuntien ja kuntainliittojen ammatillisia oppilaitoksia, joihin kunnat ovat käyttäneet huomattavan määrän varojaan. Koulutuksen tarkoituksenmukaisuutta on harkittava niin oppilaiden ja työelämän kuin alueellisen tasa-arvonkin kannalta eikä yksinomaan esimerkiksi kustannusten keskiarvojen. Tässä vaiheessa ei myöskään vielä ole tiedossa, miten uudistettu valtioneuvostonjärjestelmä vaikuttaa oppilaitosten ylläpitämiseen ja koko oppilaitosverkkoon.

Hallituksen esitys annetaan väärään aikaan. Oppilaitosten lakkauttaminen ja verkoston rationalisointi säästötoimenpiteenä toteutetaan aikana, jolloin kaikki maamme ammatilliset oppilaitokset ovat ääriään myöten täynnä. Jopa 12 000 opiskelijaa jäi tänä syksynä ammatillisten oppilaitosten ulkopuolelle. Esityksen 4 §:n muutoksen avulla on tarkoitus lakkauttaa noin sata syrjäseudun oppilaitosta.

Esityksen mukaan siirretään päätösvalta koulutussopimuksen perusteella työnantajalle maksettavasta koulutuskorvauksesta valtioneuvostolta opetusministeriölle. Koulutuskorvaus vaikuttaa oppilaitosten yksikköhintoihin ja kotikunnan maksuosuuksiin, joten ei ole perusteltua siirtää päätösvaltaa valtioneuvostolta opetusministeriölle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1992

Iiris Hacklin

Outi Ojala

Pekka Rätty

Jukka Gustafsson

Heli Astala

Marja-Liisa Tykkyläinen

Erja Lahikainen

Tuija Maaret Pykäläinen